

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisy opetussuunnitelman perusteissa

Tiina Luomanen
Opetusneuvos

2. Kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisy

Koulun
toimintakulttuuri ja
osallisuuden
vahvistaminen

Kodin ja koulun
yhteistyö

Oppimisen ja
koulunkäynnin
tuki

Opiskeluhoito ja
oppilaiden
hyvinvoinnin
tukeminen

Oppilaiden
turvallisuusosaami
nen

Tunne- ja
vuorovaikutustaid
ot

Turvataidot

Kiusaamisen, ja
väkivallan
vastaisen työn
johtaminen

Koulussa
laadittavat
suunnitelmat,
ohjelmat ja
menetelmät

Koulun
henkilöstön
tehtävät ja
vastuut

Turvalliset
siirtymät ja
tietojen
siirtäminen

Turvallinen koulu
– roolit
kiusaamisen ja
väkivallan
ennaltaehkäisyssä

Turvallisuus on osa toimintakulttuuria

Toimintakulttuuri perusopetuksessa (POPS , muutosmääräys 1.8.2025)

- Työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinta (lait, asetukset, opetussuunnitelman perusteet)
- Johtaminen, toiminnan rakenteet, työn organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi
- Yhteisön osaaminen ja kehittäminen
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa
- Pedagogiikka ja ammatillisuus
- Vuorovaikutus, ilmapiiri, arkikäytännöt ja oppimisympäristöt

Perusopetuksen tavoitteet POL 2§

Opetuksen tavoitteena on

- ❖ tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen
- ❖ antaa oppilaille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- ❖ Opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana
- ❖ Turvata riittävä yhdenvertaisuus koulutuksessa koko maan alueella.

Toimintakulttuuri on keskeinen turvallisuuden, yhteisöllisten ja ihmiseksi kasvamisen tavoitteiden näkökulmasta.

Perusopetuksen tavoitteet POL 2§

Opetuksen tavoitteena on

- ❖ tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen
- ❖ antaa oppilaille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- ❖ Opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana
- ❖ Turvata riittävä yhdenvertaisuus koulutuksessa koko maan alueella.

Ihmiseksi voi kasvaa vain toisten ihmisten kanssa. Lapset ja nuoret harjoittelevat aikuisten avulla, mitä on olla ihminen ja miten toisten kanssa ollaan ja eletään.

15.9.2025 Tiina
Luomanen OPH

Laadukas toimintakulttuuri perustuu yhteisön kaikkien jäsenten osallisuuteen

- Osallisuuden perustuvassa toimintakulttuurissa lapset, oppilaat ja opiskelijat, heidän huoltajansa sekä henkilöstö ja johto voivat vaikuttaa siihen, minkälainen koulu on.
- Yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, demokratian ja turvallisuuden kannalta tärkeintä on, että toimintakulttuuria rakennetaan, kehitetään ja luodaan koko ajan yhdessä, ei vain osallisteta valmiille.
- Toimintakulttuuri on elävää matkantekoa, jolla jokainen pääsee omaan päämääräänsä: rehtori, henkilöstö, oppilaat – kukin omaan tavoitteeseensa.

Turvallisuus on yhteisön kaikkien jäsenten asia

- Jaettu johtajuus, sovittu valta ja vastuu
- Systeemiajattelu
- Kyky johtaa ja olla johdettavana
- Verkostomainen työ edellyttää kaikilta asiantuntijoilta kykyä johtaa ja ohjata erilaisia prosesseja -> johtaja johtaa oppimisprosessia kohti jaettua johtajuutta
- Edellyttää kaikilta kokonaisuuden ymmärtämistä ja oman tehtävän osuutta osana suurempaa kokonaisuutta
- Johtajan tehtävä on mahdollistaa psyykkisesti, fyysisesti ja sosiaalisesti kestävä ja uudistumiskykyinen toiminta: rakenteet, tiedot & taidot, sisäinen ja ulkoinen yhteistyö

Turvallisuutta rakennetaan yhdessä ja yhteistyöllä

- Pohtikaa yhdessä, mistä turvallisuus teidän yhteisössänne syntyy
- Mieti etenemisen ja turvallisuusrakenteiden prioriteettijärjestys.
- Sanoita turvallisuuden merkitystä, ennakoi erilaisia suhtautumistapoja ääneen, rohkaise vakaaseen ja rauhalliseen etenemiseen. Tunteet tarttuvat!
- Älä anna kenenkään jäädä katveeseen. Osallista, ota mukaan!
- Arvosta asiantuntijuutta! Löytäkää oma tapanne toimia uudella tavalla. Vahvista asiantuntijan vastuuta.
- Käykää säännöllisesti yhdessä sopimianne toimintatapoja läpi. Ottakaa vakioaiheeksi henkilöstökokoukseen.
- Viesti, viesti ja viesti! Puhu samoista asioista vielä kerran uudelleen, vaikka jo nolottaisi. Joltakin se kuitenkin on mennyt ohi 😊 samalla itsekin löydät uusia näkökulmia.
- Muista turvallisuusnäkökohdat perehdytyksessä!

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos!

Tiina Luomanen

Opetusneuvos

tiina.luomanen@oph.fi

Perusopetusta koskevat kysymykset

perusopetus@oph.fi

